

بررسی تطبیقی معاد جسمانی از دیدگاه علامه مجلسی و علامه طباطبائی

ثریا فلاح پور^۱، رضا بیرانوندی^۲، محمد مهدی کریمی نیا^۳، مجتبی انصاری مقدم^۴

^۱ طلبه سطح دو (کارشناسی) فقه و اصول، حوزه علمیه فاطمیه خرم آباد، پژوهشگر و فعال فرهنگی

^۲ پژوهشگر و فعال فرهنگی، مدرس و شاغل در آموزش و پرورش استان لرستان

^۳ استادیار و عضو هیأت علمی دانشگاه علوم و معارف قرآن کریم، طلبه و پژوهشگر حوزه علمیه قم (نویسنده مسئول)

^۴ دانشجوی دکتری علوم قرآن و حدیث دانشگاه میبد، مدرس مجتمع آموزش عالی شهید محلاتی قم

چکیده

اعتقاد به معاد و بازگشت انسان، فطری و همزاد با خلقت بشر بوده است و در طول تاریخ، زندگی و فعالیت انسان را تحت تأثیر خود قرار داده است. ادیان آسمانی نیز این اعتقاد بشر را تأیید و تأکید کرده‌اند. اما در کیفیت و چگونگی انتقال انسانها به آن عالم اختلاف نظرهای شدیدی بین پیروان ادیان و متفکران آنها وجود دارد. فقها، فلاسفه، متکلمان و محدثان شیعی با توجه به نوع نگرش و مبانی فکری خود، معاد را پیش روی ما به تصویر می‌کشند. علامه مجلسی به عنوان یک مسلمان شیعی محدث، معاد خود را مبتنی بر آیات قرآنی می‌داند و با استفاده از آیات، علاوه بر نفس معاد، به اثبات معاد جسمانی نیز می‌پردازد و این برخلاف نظر برخی از علما است که معاد قرآنی را «مثالی» می‌دانند. علامه طباطبائی معاد جسمانی را برگرفته از تکامل و صعود بدن در اثر حرکت جوهری و رسیدن به مقام و مرتبه نفس می‌داند. او نظرهای فلاسفه دیگر مبنی بر عود و نزول نفس و اتحاد با بدن دنیوی را رد می‌کند. در این مقاله با توجه به برخی آیات قرآن، روایات و کتب مختلف ضمن معاشناسی معاد و بیان اهمیت و ضرورت آن، به بررسی تطبیقی معاد جسمانی از دیدگاه علامه مجلسی و علامه طباطبائی پرداخته شده است.

واژه‌های کلیدی: معاد جسمانی، جاودانگی، علامه مجلسی، علامه طباطبائی